

Reactie op: Subsidie op groene stroom kan doelmatiger

In de ESB van 18 mei 2007 wordt geconcludeerd dat subsidie op groene stroom leidt tot overwinsten voor elektriciteitsproducenten. In de periode 2003 t/m 2006 zou het voor windmolens gaan om een bedrag van 200 miljoen euro, ongeveer vijftig procent van de verstrekte subsidie. De prijs voor elektriciteit is in de betreffende periode veel hoger geweest dan vooraf was voorzien. Daardoor was de subsidiebehoefte voor een rendabele exploitatie in veel gevallen lager dan het subsidietarief (7,8 cent per kilowattuur). De auteurs stellen voor om in de toekomst de subsidie voor groene stroom afhankelijk te maken van de elektriciteitsprijs. Hoe hoger de prijs, hoe lager de subsidie en omgekeerd. Zij onderkennen dat daarmee het ondernemersrisico grotendeels voor rekening van de overheid komt en dat er onzekerheid ontstaat over de omvang van de uitgaven. Het artikel eindigt met de stelling dat het een uitdaging is "om een effectieve regeling te maken die ondernemers prikkelt tot investeringen in duurzame energie tegen geringere kosten en met minder financiële risico's voor de overheid". Die uitdaging vraagt om een reactie.

Passende waardering voor CO₂-reductie

Het voordeel van groene stroom is dat er bij de opwekking geen fossiele CO₂ vrijkomt zoals bij grijze stroom. CO₂ is een broeikasgas en we willen de uitstoot ervan verminderen. Voor het vermijden van CO₂-uitstoot heeft de markt echter geen passende waardering. De bedoeling van de subsidie is de producenten te belonen voor de vermeden CO₂-uitstoot. In Europa is in 2005 emissiehandel ingevoerd en daarmee is ook een mogelijkheid ontstaan om de uitstoot van CO₂ marktconform te waarderen. Elektriciteitsbedrijven krijgen emissierechten voor de uitstoot van CO₂. Bij de productie van grijze stroom komt in Nederland per kilowattuur gemiddeld ongeveer 0,7 kg CO₂ vrij. Als bedrijven minder CO₂-uitstoten, bijvoorbeeld door de efficiency van de installaties te verbeteren, kunnen ze de overblijvende emissierechten verkopen. Dat is bedoeld als een prikkel voor het nemen van emissiebeperkende maatregelen. Groene stroom is de ultieme vorm van emissiebeperking: die wordt geproduceerd zonder dat er CO₂ vrijkomt. Wanneer een producent voor groene stroom evenveel emissierechten zou krijgen als voor grijze stroom kan hij die emissierechten verkopen. Op die manier wordt de CO₂-reductie gelijkwaardig beloond, ongeacht de manier waarop het resultaat wordt bereikt. De prijs van CO₂-emissierechten komt tot stand op de Europese markt en wordt bepaald door de meest economische manier om de CO₂-uitstoot te verminderen. Door aan producenten van groene

stroom emissierechten te geven kan de markt zijn werk doen. Dan kan de overheid de subsidie besteden aan andere doelen, bijvoorbeeld aan subsidies voor innovatie die leidt tot minder energiegebruik.

Gelijke prestaties gelijk belonen

Voor het belonen van groene stroom via de emissiehandel is wel een aanpassing nodig van de manier waarop de emissierechten worden verdeeld. Totnogtoe worden CO₂-emissierechten aan bestaande bedrijven toegewezen op basis van de CO₂-uitstoot in voorgaande jaren. Nieuwe installaties krijgen emissierechten op basis van de toegepaste technologie. Daardoor krijgen bijvoorbeeld kolencentrales, die relatief veel CO₂-uitstoten ook veel emissierechten. Windmolens, maar ook bijvoorbeeld biogasinstallaties of centrales die de CO₂ zouden afvangen en ondergronds opslaan, krijgen helemaal géén emissierechten. Het huidige systeem van de emissiehandel beloont het vermijden van CO₂-uitstoot dus niet. Voor het bevorderen van een duurzamere energieproductie is het dan ook gewenst om de emissierechten niet op basis van de historische uitstoot of de toegepaste technologie te verdelen maar op basis van de prestatie. De prestatie is in dit geval de hoeveelheid elektriciteit die wordt geproduceerd. Als iedere vorm van CO₂-reductie in gelijke mate wordt beloond hoeft de overheid zich niet meer met de keuze van de technologie bezig te houden.

Langetermijn perspectief

Voor het stimuleren van duurzame energieopwekking is dringend behoefte aan een consistente lange termijn aanpak. Installaties voor elektriciteitsproductie worden gebouwd voor tientallen jaren. Ook andere investeringen voor CO₂-reductie vragen om een lange termijn perspectief. Subsidie is van groot belang voor onderzoek en ontwikkeling, maar voor exploitatie is een zelfstandige economische basis noodzakelijk. Op dit moment wordt in Europees verband de voortzetting van de emissiehandel na 2012 besproken. De verdeling van de emissierechten is daar een belangrijk onderdeel van. Er is een groeiende steun voor het toewijzen van emissierechten per eenheid product in plaats van op basis van historische emissies of toegepaste technologie. Als dat doorzet kan ook groene stroom een passende beloning krijgen. We hoeven daar overigens niet op te wachten. Op korte termijn kan ernaar worden gestreefd de subsidie te bepalen op basis van de vermeden CO₂-uitstoot en de waarde van CO₂-emissierechten. De ondernemers krijgen dan een marktconforme beloning voor CO₂-reductie. En ze worden geprikkeld om op de slimste manier de CO₂-uitstoot te verminderen.